

УДК 911.16.1-115:811.161.1'373.23

МЕТАФОРА СУЧАСНОЇ ПУБЛІЦИСТИКИ: АКТУАЛІЗАЦІЯ АНТРОПОНІМІВ (на матеріалі української та російської мов)

Космеда Т. А.

Познанський університет імені Адама Міцкевича

Статтю присвячено вивченню публіцистичних текстів як «літописів сучасності», які відображають плинну історію і репрезентують актуальні мовні процеси. Аналіз метафоричних сполучень, що функціонують у публіцистичному тексті, свідчить про прагматичний потенціал антропонімів, які спричиняються до апелювативізації, деонімізації, метафоризації.

Ключові слова: антропонім, апелювативізація, деонімізація, метафоризація, прагматичний потенціал, публіцистичний текст.

Космеда Т. А. Метафора современной публицистики: актуализация антропонимов. *Статья посвящена публицистическим текстам как «летописи современности», которые отражают текущую историю и представляют актуальные языковые процессы. Анализ метафорических словосочетаний, функционирующих в современном публицистическом тексте, свидетельствует о прагматическом потенциале антропонимов, которые подвергаются апеллативизации, деонимизации, метафоризации.*

Ключевые слова: антропоним, апеллативизация, деонимизация, метафоризация, прагматический потенциал, публицистический текст.

Kosmeda T. A. Metaphor of contemporary publicist discourse: actualization of anthroponyms. *The article focuses on publicist texts as “chronicles of modern world” which are the most consistent in reflecting the current history and topical lingual processes. The analysis of metaphoric collocations in modern publicist discourse evidences of a great pragmatic potential of anthroponyms that are actively subject to appellativization, deonymization, metaphorization.*

Key words: anthroponym, appellativization, deonymization, metaphorization, pragmatic potential, publicist texts.

Постановка проблеми у загальному вигляді, її актуальність та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Публіцистика найбільш послідовно відображає докiлля, політичні події, плинну історію. Дослідники образно називають її “літописом сучасності” (Г. Солганик), оскільки вона фіксує найбільш актуальні події суспільства – соціальні, політичні, економічні, культурні, побутові і под. Лінгвісти справедливо пов'язують публіцистичний текст з мовним осмисленням всього того, що відбувається у світі, його оцінкою. Крім того, вчені наголошують, що саме в публіцистичному тексті репрезентується все те нове, що має місце в суспільстві. Такі тексти приваблюють читача, викликають у нього зацікавлення, тому цілком закономірно мовознавці приділяють значну увагу дослідженню саме газетного мовлення – найбільш поширеного й популярного виду публіцистики. Для нього найбільш характерні такі мовні засоби, що підсилюють дієвість висловлювання, оскільки на логічний інформативний зміст накладаються емоційно-експресивні мовні засоби.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У мові сучасної преси простежуємо насамперед активізацію явища метафоризації. Погодимось з Н. Валгіною, яка вважає, що “метафора

мови сучасної масової преси соціальна, це швидше спосіб мислення, спосіб сприйняття світу, а не лише прийом зображення” [3]. Н. Арутюнова називає метафору “ресурсом, до якого звертаються в пошуках образу, способу індивідуалізації чи оцінки предмета, смислових нюансів” [2, 33].

Метафору розуміємо традиційно як прийом уживання слова чи словосполучення в переносному значенні з метою характеристики предмета чи явища на основі аналогії або певної подібності. Її активно вивчають з давніх часів, починаючи від Аристотеля. Сьогодні теорію метафори розробляють як вітчизняні, так і зарубужні дослідники, зокрема Н. Арутюнова, Н. Валгіна, Д. Девідсон, О. Ільченко, М. Навальна, М. Рутковські, О. Сербенська, А. Стишов та ін.

Виклад основного матеріалу. Прагненню журналістів надати публіцистичним текстам більшої гостроти, привернути до них увагу мовців допомагає розмаїття прийомів моделювання метафори. Звернемо увагу на ті з них, які, за нашими спостереженнями, часто “супроводжують” метафору, створюючи певну аплікацію образних засобів, репрезентуючи їх нашарування.

До таких образних засобів насамперед відносимо іронію, що традиційно інтерпретується як відповідний троп, тобто слово чи словосполучення, вжиті в “смиловому зсуві”, а це створює комічний ефект чи породжує насмішку; іронія виражає негативну оцінку, її легко вловити, звертаючи увагу на контраст між значенням виразу й специфічною інтонацією. Не менш часто метафору “супроводжує” її перифраза. Цей троп, як відомо, замінює назву предметів чи явищ наданням характеристики їхніх конкретних рис і ознак. Досить поширеною, за нашими спостереженнями, є й мовна гра (рос. “словесная игра”), що переважно твориться на основі зіставлення значень багатозначних слів: вона може надати мовленню форму парадокса, тобто висловлювання, смисл якого розходиться із загальноприйнятим, суперечить логіці (іноді тільки зовні) [див.: 6].

Прагнення до виразності, образності, об’ємності реалізується також за допомогою прецедентних феноменів, тобто текстів, дискурсу, що відомий практично кожному члену певного суспільства. Прецедентність – невід’ємна складова сучасного публіцистичного мовлення.

Термін “прецедентний текст” у мовознавстві ввів, як відомо, Ю. Караулов, який уважав такі тексти (1) значущими для тієї чи тієї особистості в пізнавальному й емоційному відношеннях, (2) такими, що мають надособистісний характер, тобто добре відомі й широкому колу людей, враховуючи її попередників і сучасників, і, на кінець, такі (3), звернення до яких повторюється неодноразово [4, 216].

Прецедентний текст – складний знак, сума значень компонентів якого не дорівнює його смислу. Досліджуючи феномен прецедентності, вчені, крім прецедентних текстів, виділяють ще три типи прецедентності: 1) прецедентна ситуація – певна “еталонна”, “ідеальна ситуація”, пов’язана з набором відповідних конотацій, диференціальні ознаки якої входять в когнітивну базу носіїв мови; 2) прецедентне висловлювання, до числа яких належать цитати з різних текстів, паремії, словесні штампи й под.; 3) прецедентне ім’я – індивідуальне ім’я, що пов’язане з широко відомими текстами, які, як правило, відносяться до прецедентних, чи прецедентними ситуаціями [див. про це: 5, 310–313]. Наголосимо, що в публіцистичному тексті активно вживаються власні назви, насамперед антропоніми, головню, як прецедентні. Вони своєрідно конотуються, метафоризуються.

Мета цієї наукової розвідки – схарактеризувати особливості функціонування метафори в сучасному публіцистичному тексті на основі аналізу одного з найбільш яскравих видів публіцистичної метафори – метафори антропонімної, яку супроводжують інші образні засоби.

Отже, динамічному розвитку публіцистичного стилю сприяє процес створення нових номінацій на базі антропонімів. Для розуміння цього процесу розкриємо специфіку природи

значення власної назви, що вивчають у вітчизняному мовознавстві Є. Отін та його учні В. Калінкін і Г. Лукаш.

Як відомо, оніми тісно пов'язані з мовною специфікою суспільства, його культурою. У них зафіксовані історичні події, обряди, моральні погляди, особливості матеріальної й духовної культури кожного народу.

Антропоніми – найважливіша ланка, що пов'язує людину з її безпосереднім оточенням і суспільством загалом [1]. Людину оточують імена, утворюючи навколо неї певний континуум, особливий національно-культурний простір, єдиний для всього мовного колективу й індивідуальний для кожного окремого його члена.

У сучасних гуманітарних науках продовжується інтенсивна дискусія про природу, статус і семантику власних назв. До цього часу не існує єдиного визначення поняття оніма, оскільки вчені по-різному ставляться до цієї лінгвістичної одиниці, постійно пізнаючи нові її риси [5, 247]. Уважається, що ці одиниці здатні лише називати предмети довкілля, але вони не мають лексичного значення. М. Толстой розглядає власні назви як асемантичні одиниці. На його думку, інформацію, яку містять власні назви, не слід змішувати зі значенням (семантикою) [8, 395]. Погодимось з думкою М. Толстого в тому, що власні назви містять інформацію прагматичного характеру [5, 250].

М. Рут також зауважує, що власні назви фіксують інформацію тільки відносно конкретного соціуму, “не випадково можна “володіти ім'ям”, “зробити собі ім'я”, тобто ввести своє ім'я в широкий соціум і тим самим закріпити за певним звукокомплексом власний образ” [див. про це: 7]: власні назви можуть набувати характерної соціально-культурної інформації, про що пишуть зокрема і Є. Отін, і Г. Лукаш.

З часом власні назви заміщують певну інформацію чи стають її знаком, одночасно вказуючи на емоційну оцінку об'єкта. Так виникає *конотонім* як нова форма існування власної назви. Для його сприйняття необхідні образи, раніше засвоєні носіями мови. З'являється особисте ставлення носія мови до таких онімів. Цю думку підтримує й польський дослідник М. Рутковскі, який описує власні назви як одиниці, що позбавлені лексичного значення. Однак учений вважає, що зазначені одиниці причетні до виникнення асоціацій, які актуалізуються в процесі реалізації конкретного комунікативного акту [9, с. 23.].

Українські дослідники (Є. Отін, В. Калінкін, Г. Лукаш) звертають увагу на характер конотонімізації, що безпосередньо пов'язаний з процесами апелятивізації (переходом власної назви у загальну) й деонімізації (втратою ознак оніма).

Метафора – головний механізм деонімізації. Саме в “метафоричному вживанні власна назва набуває нової вторинної мовної значущості [...]. З огляду на текст, вона (семантика – Т. К.) стає вторинною й функціонує у свідомості користувачів мови як прихована [...]. Метафора існує до того часу, поки первинне значення власної назви збігається з набутим. Коли зникає таємна семантика, метафора знищується, а власна назва переходить у розряд загальних назв (порів.: *король, імператор, меценат* і т. п.)” [9, 120]

Отже, власна назва – це лінгвістична одиниця, що активно функціонує в публіцистичному тексті й моделює нові прагматичні смисли внаслідок процесів апелятивізації й деонімізації, що й простежимо на конкретних прикладах конотонімів, метафоризованих антропонімів, які функціонують у публіцистичному тексті.

Явище деонімізації, що стосується антропонімів, – це процес, який відбувається, як правило, впродовж тривалого періоду часу, наприклад, лексема “*хам*” є наслідком апелятивізації, оскільки походить від власної назви. *Хам* – це ім'я сина Ноя, який насміявся над наготою свого батька. Сьогодні слово “*хам*” уже не пов'язують із наведеною інформацією: за ним закріпилося інше значення, характерне для загальної назви.

Авторка цього дослідження, як і всі її сучасники, є свідком процесу деонімізації, зафіксованого в публіцистичному тексті на основі актуалізації екстралінгвістичних

факторів. Маємо на увазі яскравий приклад переходу власної назви в загальну, що відбувся в сучасному мовленні українців: це ілюструє номінація “*тітушка*”, прецедентність якої мотивована вживанням прізвища спортсмена Вадима Тітушка, який став в українському соціумі прообразом терориста, провокатора й зрадника, оскільки він перший узяв участь у провокаційних акціях, пов’язаних з Євромайданом (січень – березень 2014 р.), а далі й іншими терактами сепаратистів, порівн.: укр. *Загони “тітушок” перетворили на фінансові піраміди* (Українська правда, 2014); рос. *Координацию деятельности всех “титюшок” осуществлял лично бывший руководитель СБУ Игорь Калинин* (заголовок статті, Аргументы, 2014). Як бачимо, зазначена лексема вживається в множині й репрезентує збірний образ-концепт. Унаслідок процесу апелятивізації словниковий склад сучасних української й російської мов поповнився новою загальною назвою з негативною оцінювальною семантикою. У цьому разі, як бачимо, актуалізується прагматичне значення власної назви.

Найбільш активно метафоризуються загальновідомі прізвища політичних і суспільних діячів, що й проілюструємо далі. У сучасному газетному мовленні у зв’язку з загальновідомими політичними подіями простежуємо тенденцію до маніпуляції іменем і прізвищем чинного президента РФ *Володимира Путіна*. Спостерігаємо експліцитну й імпліцитну вказівку на цей антропонім з моделюванням іронії чи негативної оцінки, що стосується як антропоніма, так і лексем, похідних від нього. Метафори, створені з метою номінації В. Путіна як прецедентного імені, супроводжує система образних засобів, порівн.: рос. *Медвенут хоть интересуется, что в стране происходит?* (Викисловарь, 2014) – мовна гра мотивована моделюванням смислу, що виникає на основі поєднання (контамінації) в одній номінації двох прецедентних власних назв (В. Путін і Д. Медведев), оскільки соціум сприймає їх іронічно як єдине ціле. Має місце презентація прецедентної ситуації. Подібним способом утворений і okazіоналізм *Путлер*: рос. *Путин таки оказался Путлером* (Украинская правда, 2014) – мовна гра тут мотивована моделюванням іронічного смислу, що виник на основі актуалізації прецедентності (прецедентних імен і прецедентної ситуації), антитези, контамінації, тобто поєднання в одній номінації двох власних назв, що номінують агресорів — В. Путіна й А. Гітлера, оскільки їхній спосіб правління державою, філософія життя, мораль, ставлення до мілітаризму, агресія тожодні; рос. *После Крыма. Почему Владимир не станет Великим* (заголовок статті, Liga.net, 2014) – мовна гра в цьому разі базується на іронії, антитезі й прецедентності (прецедентне ім’я й прецедентна ситуація), мотивованих моделюванням смислу, що виник на основі актуалізації прізвиська київського князя Давньої Русі *Володимира Великого*, спроектованого на особистість В. Путіна, який своєю політикою “претендує” на те, щоб увійти в історію з таким прізвищем, тобто “страждає” манією величчя. Проаналізуємо також такий приклад: рос. *Для Америки Путин и Россия – близнецы-братья* (заголовок статті, Газета.Ru, 2014) – мовна гра й прецедентність (прецедентне ім’я й прецедентне висловлювання) мотивовані моделюванням іронічного смислу, що виник на основі актуалізації алузії, що стосується відомого виразу російського претарського поета В. Маяковського: рос. *Я говорю Ленин – подразумеваю Партия, я говорю Партия – подразумеваю Ленин*.

В українському публіцистичному тексті простежуємо іронічне ставлення до В. Путіна, що пов’язано і з проблемами, які виникли ще раніше через поставку газу в Україну, порівн.: *Труба для Путіна* (заголовок статті, Нація і держава, № 7, 2007): у цьому разі має місце мовна гра, мотивована зіткненням двох значень багатозначної лексеми *труба* (“газопровід” і “кінець, смерть” – жарг.)

Не менш яскраві метафори з аплікацією системи образних засобів моделюються в лексемах, похідних від власної назви, яку тут розглядаємо, порівн.: рос. *Путинизм с человеческим лицом?* (заголовок статті, Ежедневный журнал, 2009) – у цьому разі актуалізується прецедентна ситуація й прецедентний вираз: моделюється смисл, що виникає

на основі алюзії на відомий ідеологічний вираз, сформований у СРСР, – рос. *социализм с человеческим лицом* (укр. *соціалізм з людським обличчям*). Оказіональна лексема *путинізм* утворена за продуктивною словотвірною моделлю, що відображає номінацію, яка містить негативну оцінку в мовній системі. Порівн. також такий приклад актуалізації негативної оцінки за допомогою перифрази: рос. *Каспаров: когда за мной пришли путинские головорезы...* (заголовок статті, ipoSМИ.Ru, 2012) – йдеться про поліцейських і СБ РФ, агресивними діями яких повністю керує В. Путін. Інший приклад: рос. *Путинский алфавит: Аншлюс, Крым, “вежливые люди”* (заголовок статті, Украинская правда, 2014) – у цьому разі маємо перифразу, що ґрунтується на прецедентній ситуації, яка репрезентує значення “перелік об’єктів і способів поведінки, найбільш важливих для політичної тактики В. Путіна”. У заголовку статті “*Путинский гвоздь в сапоге НАТО*” (АРН Агенство Новостей, 2008) змодельовано іронічний перифраз, що виражає значення “перепона, яку створює В. Путін для НАТО”. Прецедентна ситуація мотивована тут моделюванням іронічного смислу, який виник на основі актуалізації назви відомого радянського кінофільму “Гвоздь в сапоге” (“Цвях у чоботі”). Йдеться про різкий протест президента РФ проти приєднання до НАТО таких держав, як Грузія й Україна.

Прикладом імпліцитної номінації В. Путіна є іронічна метафора *царь-батюшка*, порівн.: рос. *Или, может, царь-батюшка, вам на балет сходит? В Кремле дают „Эсмеральду”* (Главред, 2013): тут має місце іронічний натяк на дискурс російської казки, в якій часто з’являється персонаж *доброто царя-батюшки*, а згадка про балет „Есмеральда” посилює вираження прецедентності: виникає алюзія на події, репрезентовані в балеті – відбувається їх проекція на відповідні події, що відбуваються в сучасній Росії.

В. Путин порівнюється з Президентом США Бараком Обамою.: рос. *Путин обогнал “хромую утку”* (заголовок статті, Газета.Ru, 2013) і далі за текстом: *Владимир Путин возглавил список самых влиятельных людей мира, который ежегодно публикует американская версия журнала Forbes. Вторую строчку рейтинга занял президент США Барак Обама, признанный изданием “хромой уткой”*. Метафора-перифраз укр. *кульгава качка* – рос. *хромая утка* є семантичною калькою, запозиченою з англійської мови, – в американській політиці так називають фігуру, від якої мало що залежить, тобто політика, який більше не зможе переобиратися.

Для моделювання метафори-перифрази на основі актуалізації відповідних власних назв активно використовують контамінацію прізвищ політичних діячів сучасності й минулого на основі врахування чинника “аналогія їх поведінки” (актуалізуються прецедентні імена й прецедентна ситуація), що ілюструвалося на прикладі оказіоналізму *Путлер*. На основі актуалізації цієї ж моделі утворено антитезу, метафору-онім, що репрезентує мовну гру: це метафоричне словосполучення торкається экс-президента України В. Януковича: в одному прізвищі поєднуються два – *Янукович* і *Чаушеску*, порівн.: рос. *Янукович? Янушеску... Что будет завтра с Украиной* (заголовок статті, Аргумент, 2013). Актуалізацію таких прецедентних феноменів, як прецедентне ім’я, прецедентний вираз і прецедентна ситуація, що стосуються В. Януковича, простежуємо комплексно в метафоричному виразі *король Межигір’я – голый*, порівн. з рос контексту: *В действительности все понимают, что король Межигорья – голый, а Партия регионов так и не смогла стать партией* (Сегодня.ua, 2014). Маємо алюзію на крилатий вислів “*А король голый!*”, походження якого пов’язано з казкою Г. Андерсена “Новий одяг для короля”. У цьому разі також ужито нині загальновідомий “скандальний” топонім *Межигір’я*, що ввійшов в історію як резиденція В. Януковича, де були зібрані незримі багатства, добуті нечесним шляхом.

Моделювання метафори на основі актуалізації антитези із залученням прецедентних імен і прецедентної ситуації також характерний прийом сучасного публіцистичного тексту, порівн.: *Поэт и царь. Ельцин и Солженицын* (заголовок статті, Российская газета, 2003) –

прецедентність мотивована моделюванням смислу, що виникає на основі актуалізації назви популярного кінофільму “Поет и царь”, присвяченого стосункам між О. Пушкіним і царем Миколою І, що відповідно проектується й на стосунки між Б. Єльциним та А. Солженіциним.

Жінка в політиці завжди є стимулом для лінгвокреативності. Екс-прем’єр міністр України Ю. Тимошенко надихнула журналістів своєю діяльністю й “спровокувала” появу оригінальних метафор, що послідовно відображають гендерну політику, зафіксовану у свідомості більшості сучасних чоловіків, передусім це відображено і в іронічних метафорах-перифразах, напр.: укр. *газова принцеса* – рос. *газовая принцесса*, порівн. приклад з контексту: *Украинскую оппозиционерку Юлию Тимошенко называют газовой принцессой* (заголовок статті, Известия, 2004): укр. *оранжева принцеса* – рос. *оранжевая принцесса*, порівн. приклад з контексту: *Оставшись без парламентской поддержки, “оранжевая принцесса” не сможет добиться досрочных президентских выборов* (Известия, 2008). В українському контексті актуалізуються такі метафоричні словосполучення, як *шефня кабмінівської кухні* (*Перець. Приготування цієї страви узяла на себе особисто шефня кабмінівської „кухні” Юлія Тимошенко. <...> Критика стосувалася здебільшого якості приготовлених Тимошенко страв: то „приватизаційний пиріг” пригорів, то „бюджетний вінегрет” покришений недостатньо дрібно, то „коаліційний борець” з’їли голодні опозиціонери з Партії регіонів...* (Демократична Україна, № 1, 2009)); *блискуча фракція у міні-спідниці* (*На політичних панелях України розплодилася достатня кількість блискучих фракцій у міні-спідницях* (Комуніст, № 76, 2005)) – мовна гра в цих прикладах базується на актуалізації іронічної метафори-перифрази: репрезентовано інтенцію продажності, безпринципності деяких політичних сил, зокрема партії БЮТ, яку очолювала Юлія Тимошенко. Її іронічно називали *вічною революціонеркою* – *Бізнес-проект „вічна революціонерка”* (Персонал плюс, № 5, 2007): мовну гру тут пояснюємо актуалізацією назви відомого вірша І. Франка “Вічний революціонер”.

Складною за семантикою й прагматикою є метафора-перифраза *залізна Меркель*, що характеризує чинного прем’єр-міністра Німеччини: у цьому разі прецедентність пояснюється актуалізацією виразу *залізна леді*, що стосується поведінки М. Тетчер, а це, вочевидь, мотивовано актуалізацією фразеологізму *залізний Фелікс*, що виник близько ста років тому назад для характеристики Ф. Держинського – шефа СБ СРСР, порівн. рос.: *Железная Меркель, или Как Forbes пощадил мужчин* (заголовок статті, РиаНовости, 2014).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Аналіз метафоричних словосполучень, що функціонують у сучасному українському й російському публіцистичному дискурсі, свідчить про великий прагматичний потенціал антропонімів, що апелюють, деонімізуються й метафоризуються, набуваючи статусу конотонімів і створюючи яскраву експресію. Сказане стосується й лексем, похідних від антропонімів. Об’єктом метафоризації часто стають прізвища відомих політичних діячів, які викликають у носіїв мови іронічне, зневажливе, негативне ставлення, відповідні негативні емоції й асоціації, слугують способом опису конкретного періоду історії суспільства, певної політичної ситуації.

Публіцисти створюють складні метафори, що “супроводжуються” системою образних засобів: продуктивними серед них, як було показано, є перифраза, антитеза, активно моделюється й мовна гра, актуалізується феномен прецедентності, що виявляється також у поєднанні кількох прецедентних одиниць в одній метафорі – прецедентних імен і прецедентних виразів чи прецедентних ситуацій.

Сучасна метафора послідовно виражає ментальність носіїв мови, їхні думки, почуття й емоції, відображаючи й традиційну гендерну політику, актуалізуючи соціальні чинники. Метафора, як бачимо, здатна показати суспільно-політичні й ідеологічні зміни, що відбуваються в суспільстві й одночасно з’ясувати їх вплив на семантико-прагматичні процеси, що відбуваються в мовленні, вербалізуючи лінгвокреативність мовних особистостей.

Перспективу вбачаємо в необхідності дослідити метафору, що утворюється на базі інших класів власних назв – топонімів, міфонімів і под.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артемова Л. А. Особенности функционирования антропонимов в немецких медийных текстах / Л. А. Артемова. // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [15.02.2014] <http://www.dissercat.com/content/osobennosti-funktsionirovaniya-antroponimov-v-nemetskikh-mediinykh-tekstakh#ixzz2u9EVcH80>.
2. Арутюнова Н. Д. Функциональные типы языковой метафоры / Н. Д. Арутюнова. // “Известия Академии наук СССР. Сер. лит. и яз.”. – М., 1978. – Т. 37. – № 4. – С. 332–344.
3. Валгина Н. С. Активные процессы в современном русском языке / Н. С. Валгина. // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [21.11.2013] <http://www.hi.edu.ru/e-books/xbook050/01/part-009.htm#i2299>.
4. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю. Н. Караулов. – М. : Наука, 1987. – 284 с.
5. Космеда Т. А. Ego і Alter Ego Тараса Шевченка в комунікативному просторі щоденникового дискурсу / Т. А. Космеда. – Дрогобич : Коло, 2012. – 372 с.
6. Космеда Т. А. Мовна гра в парадигмі інтерпретативної лінгвістики. Граматика оцінки. Граматична ігра (теоретичне осмислення дискурсивної практики) / Т. А. Космеда, О. В. Халіман. – Дрогобич : Коло, 2013. – 228 с.
7. Рут М. Э. Антропонимы: размышления о семантике / М. Э. Рут // [Электронный ресурс] – Режим доступа : [14.02.2014] <http://www.philology.ru/linguistics1/rut-01.htm>
8. Толстой Н. И. Ещё раз о семантике имени собственного / Н. И. Толстой // Толстой Н. И. Избр. тр. : в 2 т. – М. : Логос, 1997. – Т. 1. – С. 394–396.
9. Rutkowski M. Nazwy własne w strukturze metafory i metonimii. Proces deonimizacji / M. Rutkowski. – Olsztyn, 2007. – 200 s.